

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 185/2020
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Α΄)

Συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου 2020

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλαι, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Μαρία Σπάσου, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Θεόδωρος Ράπτης, Παρασκευάς Χρυσσοτομίδης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Φωτεινή Δεδούση, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιουσίας, Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών, Διεύθυνσης Κοινωφελών Περιουσιών, Τμήματος Β΄, με αριθμό πρωτ. 123824ΕΞ2020/30-10-2020.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται εάν, ως προς τη διαδικασία ορισμού του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των λοιπών μελών του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων», έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του α.ν.1920/1939 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως της υπό του Ευαγγέλη Ζάππα καταλειφθείσας εις το Έθνος περιουσίας» ή οι διατάξεις των άρθρων 20 έως 23 του ν.4735/2020 «(...) νέο πλαίσιο επιλογής διοικήσεων στο δημόσιο τομέα (...)».

Για το παραπάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Στο έγγραφο του ερωτήματος η ερωτώσα Υπηρεσία εκθέτει ότι, ενώ είχε δρομολογηθεί, λόγω επικείμενης λήξης της θητείας των μελών του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) με την επωνυμία «Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων» (στο εξής και η Επιτροπή), η εκκίνηση της διαδικασίας για τον ορισμό νέων μελών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ.1 του α.ν.1920/1939 που το διέπει, δημοσιεύθηκε ο ν.4735/2020 (Α' 197/12.10.2020), με τα άρθρα 20 έως 23 του οποίου ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη διαδικασία επιλογής, μεταξύ άλλων, Προέδρων και Αντιπροέδρων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, γεγονός το οποίο δημιούργησε και τον προβληματισμό ως προς το νομικό καθεστώς που ισχύει για το παραπάνω θέμα, το οποίο αποτελεί και το αντικείμενο του ερωτήματος. Παράλληλα με την διατύπωση της αμφιβολίας αυτής η ερωτώσα Υπηρεσία εκφέρει την άποψη ότι οι διατάξεις του α.ν.1920/1939 αφορούν σε κληροδότημα και είναι ειδικές σε σχέση με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4735/2020, όμοια δε άποψη διατύπωσε και η Επιτροπή με το έγγραφό της, με αριθμό πρωτ. 1131/17.11.2020.

2. Το έγγραφο του ερωτήματος συνοδεύουν κείμενα νομοθετικών ρυθμίσεων του δεκάτου ενάτου αιώνα, που αφορούν στη σύσταση των «Ολυμπίων» και στην ανάθεση της διεύθυνσης και επιστασίας αυτών στην Επιτροπή, κατόπιν δωρεάς εν ζωή και διατάξεων της, από 30.11.1860, ιδιόγραφης διαθήκης του Ευάγγελου Ζάππα, το περιεχόμενο ορισμένων από τις οποίες επέχει θέση ιστορικού, σε σχέση με το ζήτημα το οποίο τίθεται. Ειδικότερα:

3. Με το από 19 Αυγούστου 1858 βασιλικό διάταγμα «Περί συστάσεως Ολυμπίων» (ΦΕΚ 38) έγινε αποδεκτή δωρεά εν ζωή («προσφορά») του παραπάνω διαθέτη, ο οποίος αφιέρωσε, ως κεφάλαιο, 400 μετοχές στην Ελληνική Ατμοπλοϊκή Εταιρεία, «όπως χρησιμεύσωσι τά κέρδη αὐτῶν ἢ οἱ τόκοι εἰς σύστασιν και συντήρησιν διαγωνισμῶν φερόντων τ' ὄνομα «Ολυμπίων» και σκοπούντων εἰς τήν εθνικήν πρόοδον» και χρηματικό ποσό για την «κατά το 1859 γενησομένην πρώτην συγκρότησιν των 'Ολυμπίων», εγκρίθηκε σχέδιο το οποίο υποβλήθηκε από αυτόν «περί συστάσεως των 'Ολυμπίων» και ορίσθηκε, μεταξύ άλλων, ότι: «Καθιστώνται εν Αθήναις Γενικοί Διαγωνισμοί κατά τετραετίαν τελούμενοι, υπό την επωνυμίαν «Ολυμπίων» εἰς οὓς θέλουσι παρίστανται πάντα τα προϊόντα της Ελληνικής ενεργείας και,

ιδίως, τά της βιομηχανίας, της γεωργίας και της κτηνοτροφίας.» (άρθρο 1). Με το διάταγμα αυτό η διεύθυνση και επιστasia των Ολυμπίων Αγώνων ανατέθηκε στην Επιτροπή του Υπουργείου των Εσωτερικών «*επί της εμπυχώσεως της εθνικής βιομηχανίας*», Πρόεδρος της ορίστηκε ο Υπουργός των Εσωτερικών και προβλέφθηκε ότι, θα προστίθενται σε αυτή «*εκάστοτε επί τούτω*» τέσσερα άλλα μέλη της εκλογής του ίδιου Υπουργείου, καθώς και ότι η Επιτροπή «*δι' εκάστοτε εκδιδομένου προγράμματός της θέλει κανονίζει τα καθέκαστα της τελέσεως των 'Ολυμπίων*» (άρθρο 2).

4. Με το από 11 Αυγούστου 1865 βασιλικό διάταγμα «Περί οριστικής συγκροτήσεως της των Ολυμπίων Επιτροπής, επονομασθείσης και επιτροπής των κληροδοτημάτων» (ΦΕΚ 42), ορίστηκε ότι η Επιτροπή καταρτίζεται «*α) από την παρά τω Υπουργείω των Έσωτερικών διατελούσαν επιτροπήν επί της εμπυχώσεως της εθνικής βιομηχανίας και β) από τα εξής τέσσερα νέα μέλη (...)*», με το ίδιο δε διάταγμα δημοσιεύθηκε και η από 30 Νοεμβρίου 1860 διαθήκη του Ευάγγελου Ζάππα. Με τη διαθήκη του αυτή ο διαθέτης όρισε, σε σχέση με τις 400 μετοχές της δωρεάς, ότι «*η επιτροπή να φρονίσει να τα λάβη εις τον καιρόν προς χρήσιν αυτών ένθα ανήκει*», όρισε το χρηματικό ποσό το οποίο ο εξαδέλφος του και εκτελεστής της διαθήκης Κωνσταντίνος Ζάππας όφειλε «*να δώση εις την Επιτροπήν των εν Αθήναις Ολυμπίων ή κληροδοτημάτων δια την διατήρηση της ανά τετραετής (sic) εκθέσεως αυτών εν εκτάσει κατά τον Βασιλικόν Κανονισμόν*» και ότι, μετά τον θάνατο του εξαδέλφου του, την αναφερόμενη σε αυτήν περιουσία και, ειδικότερα, όλα τα αναφερόμενα σε αυτήν κτήματα και εισοδήματα «*με όλα τά χαρτιά, ομολογίας, χάρτας και λοιπά της αγοράς αύτών και με τας ύποχρεωτικάς δόσεις και κτίσεις κατά τη διάληψιν της παρούσης διαθήκης μου*» θα τα ελάμβανε «*η εν Αθήναις Επιτροπή των κληροδοτημάτων, ήτις υποχρεούται δια παντός να διατηρήσει τους δεσμούς αυτούς και να εγχειρίσει τας δόσεις αυτάς ένθα σημειούνται αμεταβλήτως δια παντός.*»

5. Με τον νόμο ΤΟ'1869 (ΦΕΚ 51) το Ελληνικό Δημόσιο παραχώρησε έκταση για την ανέγερση «*του καταστήματος των Ολυμπίων μετά των παραρτημάτων και της περιοχής αυτού*», κατάστημα το οποίο ονομάστηκε «*Ζάππειον*» και κατασκευάστηκε σύμφωνα με σχέδιο περιγραφόμενο στη διαθήκη του εθνικού ευεργέτη και με δαπάνη του εκτελεστή αυτής.

6. Με τον νόμο ΑΥ4Δ/1887 (ΦΕΚ 136) ορίσθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η περιουσία την οποία κατέλειπε στο Έθνος ο Ευάγγελος Ζάππας με την προαναφερόμενη διαθήκη, διοικείται από την Επιτροπή επί των Ολυμπίων και των Κληροδοτημάτων, ότι ο αριθμός των μελών της Επιτροπής αυτής ανέρχεται σε πέντε (5), ότι αυτά διορίζονται «κατά πενταετίαν δια Βασιλικού διατάγματος επί τη προτάσει των επί των Έσωτερικών και επί των Οικονομικών Υπουργών» και ότι «Η υπηρεσία των μελών της επιτροπής είναι άμισθος, πλήν της του ταμίου» (άρθρο 2)». Περαιτέρω, προβλέφθηκε η έκδοση βασιλικών διαταγμάτων για την ρύθμιση των ζητημάτων που αφορούσαν την εκτέλεση του νόμου αυτού και τον εσωτερικό κανονισμό εργασιών της Επιτροπής (άρθρο 8).

7. Επακολούθησε σειρά νόμων, αναγκαστικών νόμων και νομοθετικών διαταγμάτων τα οποία αφορούσαν, μεταξύ άλλων, και τη διοίκηση της παραπάνω κοινωφελούς περιουσίας. Οι διατάξεις αυτές τροποποιήθηκαν, συμπληρώθηκαν και κωδικοποιήθηκαν (και ορισμένες καταργήθηκαν) με τον α.ν.1920/1939, με αυτόν δε ορίσθηκε και η νομική μορφή της Επιτροπής ως Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Η τελευταία τροποποίηση σε σχέση με τη συγκρότηση του οργάνου διοίκησης της Επιτροπής επήλθε στον α.ν. 1920/1939 με τον ν. 4557/2018, όπως εκτίθεται αναλυτικότερα στη συνέχεια. Υπό το φως των παραπάνω, το κρίσιμο για την αντιμετώπιση του ερωτήματος νομικό πλαίσιο διαμορφώνεται από τις ακόλουθες διατάξεις:

Νομικό πλαίσιο

8. Στο άρθρο 109 του Συντάγματος του 1975, όπως αναθεωρήθηκε με το από 25.11.2019 Ψήφισμα της Θ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α'211/24.12.2019), ορίζεται ότι:

« 1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού.

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρήθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερή της περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να

ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης, όπως νόμος ορίζει.

3. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύνταξη μητρώου κληροδοτημάτων γενικά και ανά περιφέρεια, την καταγραφή και ταξινόμηση των περιουσιακών τους στοιχείων, τη διοίκηση και διαχείριση του κάθε κληροδοτήματος σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη ή δωρητή και κάθε άλλο συναφές ζήτημα.»

9. Στα άρθρα 1, 2 και 3¹ του α.ν.1920/1939 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως των διατάξεων περί διοικήσεως της υπό του Ευαγγέλη Ζάππα καταλειφθείσης εις το Έθνος περιουσίας» (Α'346), ορίζεται ότι:

«Άρθρον 1. Η καταληφθείσα εις το Έθνος περιουσία υπό του αιμνήστου Ευαγγέλη Ζάππα δια της από 30 Νοεμβρίου 1860 ιδιογράφου διαθήκης του, συνταχθείσης εν Βροσθενίω της Ρουμανίας, διοικείται και διαχειρίζεται υπό της Επιτροπής επί των Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων.

Άρθρον 2. Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων αποτελεί νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, σκοπός δε αυτής είναι η διοίκησις και διαχειρίσις της περιουσίας της ανηκούσης εις ταύτην ή διαχειριζομένης υπό ταύτης συμφώνως προς τους κειμένους νόμους, τας διαθήκας και τας εν γένει συστατικάς πράξεις. Επίσης η συντήρησις του Ζαππείου Μεγάρου και των κήπων αυτού, η εμψύχωσις της Γεωργίας, της Βιομηχανίας, της κτηνοτροφίας και των ωραίων τεχνών δια της ανά τετραετίαν τελέσεως των "Ολυμπίων" ήτοι διαγωνισμών καθ ους θέλουσι εκτίθεσθαι εν τω Ζαππείω Μεγάρω και τω περί αυτό χώρω τα προϊόντα της Ελληνικής ενεργείας και παραγωγής, συμφώνως προς τας διατάξεις της διαθήκης του Ευαγγέλη Ζάππα. Ομοίως η τέλεσις εν τω Ζαππείω Μεγάρω Εκθέσεων προϊόντων προς διαφήμισιν και προαγωγήν της Ελληνικής Παραγωγής και ενεργείας εν γένει.

Διοικήσις της Επιτροπής.

Άρθρο 3. 1.α. Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την εν λόγω απόφαση, ορίζονται ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι ανωτέρω, καθώς και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου επιλέγονται από τον Υπουργό Οικονομικών από κατάλογο είκοσι

¹ όπως το άρθρο 3 έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 63 παρ.1 του ν. 4557/2018 (Α' 139).

(20) προτεινόμενων μελών, ο οποίος καταρτίζεται από το Κεντρικό Συμβούλιο Κοινωφελών Περιουσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών, τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη λήξη της θητείας του απερχόμενου Διοικητικού Συμβουλίου, ύστερα από πρόσκληση ενδιαφέροντος από τον Υπουργό Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών και της Επιτροπής τουλάχιστον ένα (1) μήνα πριν από τη λήξη της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου. Για την υποβολή αίτησης υποψηφιότητας απαιτείται γνώση και εμπειρία του αιτούντος στα θέματα νομοθεσίας και διαχείρισης κοινωφελών περιουσιών, καθώς και αξιόλογη υπηρεσιακή και κοινωνική δράση. Για την κατάρτιση του καταλόγου, η Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών του Υπουργείου Οικονομικών απευθύνει, επίσης, μέσα στην ίδια προθεσμία του ενός (1) μηνός έγγραφο αίτημα για την υποβολή σχετικής πρότασης προς: 1) τον Υπουργό Εξωτερικών, 2) τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης, 3) τον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, 4) τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 5) τον Υπουργό Τουρισμού, 6) τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής, 7) τον Δήμαρχο Αθηναίων, 8) τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, 9) το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 10) το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 11) το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 12) την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, 13) το Οικονομικό και Εμπορικό Επιμελητήριο Αθηνών και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 14) τον Εμπορικό Σύλλογο Αθηνών, 15) το Σύνδεσμο των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων, 16) την Πανεπειρωτική Ομοσπονδία Ελλάδας. Οι ερωτώμενοι φορείς προτείνουν μέλη τους για την κατάρτιση του καταλόγου ή ενημερώνουν για την αδυναμία τους να προτείνουν μέλος, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη λήψη του σχετικού έγγραφου αιτήματος.

Το Κεντρικό Συμβούλιο Κοινωφελών Περιουσιών μπορεί να συμπληρώνει τον κατάλογο και αυτεπαγγέλτως με προσωπικότητες που διακρίνονται για την πνευματική, οικονομική, κοινωνική ή κοινωφελή τους δράση, καθώς και με απογόνους της οικογένειας Ευαγγέλη και Κωνσταντίνου Ζάππα. Η ιδιότητα του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τιμητική.

β. Η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου είναι διετής. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να ορίζεται για τον Πρόεδρο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τον Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής, που συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, αποζημίωση, κατά μήνα ή κατά συνεδρίαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176).

γ. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους και μετά την λήξη της θητείας τους και μέχρι το διορισμό και ανάληψη καθηκόντων των νέων μελών, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη.²

Άρθρον 31. 1.(...) 2. Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων υπάγεται εις το Υπουργείον Οικονομικών (Διεύθυνσις Εθν. Κληροδοτημάτων), καταργουμένης πάσης διατάξεως, προβλεπούσης αρμοδιότητα άλλων Υπουργείων ή υπηρεσιών επί της Επιτροπής ταύτης.»

10. Στα άρθρα 1, 2 και 3 του π.δ 295/1998 «Οργανισμός της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων» (Α' 213), που εκδόθηκε με βάση το άρθρο 1 του ν.1920/1939 και τις εξουσιοδοτικές διατάξεις του άρθρου 98 του τότε ισχύοντος α.ν.2039/1939 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως των Νόμων περί εκκαθαρίσεως και διοικήσεως των εις το Κράτος και υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπομένων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών» (Α' 455),³ ορίζεται ότι:

«Άρθρο 1. Αποστολή

Η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων (Ε.Ο.&Κ.) έχει ως κύρια αποστολή τη διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας, που κατέλειπε στο έθνος

² Πριν την κατά τα παραπάνω αντικατάστασή του, το άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 1920/1939 όπως είχε συμπληρωθεί με το άρθρο 3 παρ.1 του ν. 2386/1996 (Α' 43), όριζε: «1. Η επί των Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων Επιτροπή αποτελείται εξ εννέα μελών, διοριζομένων αμισθί επί τριετή θητεία δια Β.Δ. εκδιδομένου προτάσει του επί των Οικονομικών Υπουργού, λαμβανομένων δε εκ διπλασίου αριθμού προσώπων υποδεικνυομένων υπό του Συμβουλίου Εθνικών Κληροδοτημάτων εκ των διακρινομένων επί πνευματική, εμποροβιομηχανική και κοινωφελή εν γένει δράση ή εξ ανωτάτων δημοσίων υπαλλήλων ή της Διοικήσεως Πρωτεύουσας εν ενεργεία ή συνταξιούχων. (...) Δια του αυτού Β. Δ. διορίζεται εν των μελών ως Πρόεδρος της Επιτροπής και έτερος ως Αντιπρόεδρος αυτής. (...) Με απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών μπορεί να παρέχεται στα μέλη της Επιτροπής (...) μηνιαία ή κατά συνεδρίαση αποζημίωση (...). 2. Τα μέλη της Επιτροπής και μετά την λήξιν της θητείας αυτών παραμένουσι διοικούντα και διαχειριζόμενα τα της Επιτροπής εγκύρως μέχρι του διορισμού και εγκαταστάσεως των νέων μελών, μη διορισθέντων δε τοιούτων εντός διμήνου από της λήξεως της θητείας των υπό αντικατάστασιν μελών, αυτή θεωρείται ανανεωθείσα δια μίαν εισέτι τριετίαν.» Με την προγενέστερη με αριθμό 1073979/1763/0006/Β/22.10.1990 απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών (Β' 693) είχε επανακαθορισθεί ο αριθμός των μελών της Επιτροπής σε εννέα (9) τα οποία ορίζονταν με τριετή θητεία και λαμβάνονταν από διακρινόμενα για την πνευματική, εμποροβιομηχανική και κοινωφελή γενικά δράση τους ή από ανώτατους δημοσίους υπαλλήλους εν ενεργεία ή συνταξιούχους. Τα δύο (2) από τα ανωτέρω μέλη έπρεπε να έχουν γνώσεις ή εμπειρία σε θέματα οικονομικά, διοικήσεως ή οργάνωσης.

³ Ο α.ν. 2039/1939 καταργήθηκε από 11.11.2013 με το άρθρο 82 παρ. 8 και 9 του ν. 4182/2013.

ο Ευαγγέλης Ζάππας με την από 30-11-1860 ιδιόγραφη διαθήκη του, τη συντήρηση του Ζαππείου Μεγάρου, των κήπων αυτού, των λόφων Αρδηττού και Άγρα, καθώς επίσης και τη διοργάνωση των εκθέσεων που προβλέπονται από τις συστατικές της και τις ισχύουσες κάθε φορά οργανωτικές της διατάξεις.

Άρθρο 2. Όργανα Διοίκησης

Τα όργανα διοίκησης της Ε.Ο. & Κ. είναι:

α) Η Επιτροπή (Διοικητικό Συμβούλιο) (άρθρο 3 α.ν. 1920/1939). β) (...)

Άρθρο 3. Αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης

α) Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) είναι το ανώτατο όργανο, το οποίο έχει την ευθύνη για τη διοίκηση και λειτουργία της Επιτροπής. Χαράσσει τις γενικές κατευθύνσεις των δραστηριοτήτων της Επιτροπής και αποφασίζει για όλα τα θέματα, που αφορούν τη διοίκηση και τη λειτουργία της, τη διαχείριση της περιουσίας της και την εκπλήρωση των σκοπών της.»

11. Στα άρθρα 1, 2, και 10 του ν.4182/2013 «Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»(Α' 185/10.09.2013) ορίζεται, μεταξύ άλλων:

«Άρθρο 1. Ορισμοί.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως:

1. «Κοινωφελής περιουσία»: το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό. Ως «κοινωφελής περιουσία» νοείται επίσης και το νομικό πρόσωπο που τα διαχειρίζεται και εκπροσωπεί, εφόσον υπάρχει. Οι όροι «κοινωφελής περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδότημα» ταυτίζονται.

2. «Συστατική πράξη»: η διαθήκη ή η πράξη δωρεάς, με την οποία καταλείπεται νόμιμα περιουσία κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου.

3. «Κοινωφελής σκοπός»: κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω ή εν μέρει, σκοπός. 4. (...)

Άρθρο 2. Υποχρεώσεις Δημοσίου - Αρμοδιότητες

1. Το Δημόσιο έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την πιστή και επακριβή εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών.

2. Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται συμπληρωματικά, εφόσον τα σχετικά θέματα δεν ρυθμίζονται καθόλου ή ρυθμίζονται ελλιπώς στη

συστατική πράξη. Οι κανόνες δημόσιας τάξης του κώδικα υπερισχύουν σε κάθε περίπτωση. 3. Αρμοδιότητα Γενικού Γραμματέα υφίσταται...4. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις αρμόδιος είναι ο Υπουργός Οικονομικών. Αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών υφίσταται επίσης, κατ'εξάιρεση: α)...β) Για την εποπτεία της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων...

Άρθρο 10. Ερμηνεία συστατικών πράξεων - Μεταβολή σκοπού

1. Περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής. Απαγορεύεται η μεταβολή τόσο των παραπάνω κοινωφελών σκοπών όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησης της. 2. (...).»

12. Στα άρθρα 20, 21, 22 και 23 του Κεφαλαίου Β', υπό τον τίτλο «Επιλογή Διοικήσεων στο Δημόσιο Τομέα», του ν.4735/2020 «Τροποποίηση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, νέο πλαίσιο επιλογής διοικήσεων στον δημόσιο τομέα (...) και άλλες διατάξεις» (Α' 197), ορίζεται ότι:

«Άρθρο 20. Πεδίο εφαρμογής, προϋποθέσεις συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής

1. Οι Πρόεδροι, Αντιπρόεδροι, Διοικητές, Αναπληρωτές Διοικητές, Υποδιοικητές, Διευθύνοντες ή Εντεταλμένοι Σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου των οποίων η επιλογή ανήκει στην Κυβέρνηση, με εξαίρεση τους φορείς που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Κεφαλαίου Β' του ν. 3429/2005 (Α' 314) και τους φορείς του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), επιλέγονται σύμφωνα με τη διαδικασία του παρόντος.

2.(...) 3. Τα απαιτούμενα προσόντα συμμετοχής στη διαδικασία του παρόντος είναι:(α) Πτυχίο Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής. (β) Πολύ καλή γνώση μιας ξένης γλώσσας κράτους μέλους της Ε.Ε. και (γ) Πενταετής τουλάχιστον εργασιακή εμπειρία στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα. Περαιτέρω απαιτούμενα προσόντα αναφορικά με τις προς πλήρωση θέσεις είναι δυνατόν να προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις.

Άρθρο 21. Διαδικασία επιλογής

1. Η προεπιλογή των προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 20 γίνεται από πενταμελή Επιτροπή Επιλογής Στελεχών του Δημοσίου, τα μέλη της οποίας ορίζονται, μαζί με τους αναπληρωτές τους, με απόφαση του Προέδρου του

Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) και με τριετή θητεία. Η Επιτροπή αποτελείται από: (α) έναν (1) Αντιπρόεδρο ή σύμβουλο του Α.Σ.Ε.Π., ως Πρόεδρο, (β) έναν (1) νομικό σύμβουλο του Κράτους, (γ) τον Πρόεδρο του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), (δ) τον Γενικό Γραμματέα Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης και (ε) τον Γενικό Γραμματέα Ανθρώπινου Δυναμικού Δημοσίου Τομέα του Υπουργείου Εσωτερικών. (...)

2. Για την προεπιλογή των προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 20 λαμβάνονται υπόψη τρεις (3) ομάδες κριτηρίων: (α) Μοριοδότηση τυπικών εκπαιδευτικών προσόντων. Τα τυπικά προσόντα μοριοδοτούνται ως εξής: (αα) διδακτορικός τίτλος σπουδών: τριακόσια πενήντα (350) μόρια, (αβ) μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών ετήσιας τουλάχιστον διάρκειας ή αποφοίτηση από την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ): διακόσια πενήντα (250) μόρια, (αγ) δεύτερος μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών ετήσιας τουλάχιστον διάρκειας ή πρώτος μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών ετήσιας τουλάχιστον διάρκειας για τους υποψηφίους που έχουν αποφοιτήσει από την ΕΣΔΔΑ: εκατό (100) μόρια, (αδ) δεύτερο πτυχίο Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής: εκατόν πενήντα (150) μόρια, (αε) άριστη γνώση ξένης γλώσσας: σαράντα πέντε (45) μόρια και (αστ) πολύ καλή γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας: σαράντα πέντε (45) μόρια. Το σύνολο των μορίων που μπορεί να λάβει ένας υποψήφιος από τα τυπικά εκπαιδευτικά προσόντα δεν μπορεί να υπερβαίνει τα οκτακόσια (800) μόρια.

(β) Μοριοδότηση προσόντων εμπειρίας: Τα προσόντα εμπειρίας μοριοδοτούνται με δύο (2) μόρια για κάθε μήνα πραγματικής εμπειρίας, εκτός αυτής που έχει διανυθεί σε θέσεις ευθύνης, η οποία μοριοδοτείται με δύο και μισό (2,5) έως έξι (6) μόρια για κάθε μήνα πραγματικής εμπειρίας, αναλόγως της συνάφειας αυτής προς την προς πλήρωση θέση. (...) Το σύνολο των μορίων που μπορεί να λάβει ένας υποψήφιος από τα προσόντα εμπειρίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα οκτακόσια (800) μόρια.

(γ) Μοριοδότηση κατόπιν δομημένης συνέντευξης. Σκοπός της δομημένης συνέντευξης είναι η Επιτροπή να διαμορφώσει γνώμη για την προσωπικότητα και την καταλληλότητα του υποψηφίου για την άσκηση των καθηκόντων της θέσης. Η συνέντευξη μοριοδοτείται, σύμφωνα με πίνακα που καταρτίζει το

Α.Σ.Ε.Π.. Η συνέντευξη μοριοδοτείται κατ' ανώτατο όριο με οκτακόσια (800) μόρια. Η προσωπικότητα λαμβάνει (300) μόρια και η καταλληλότητα για τα καθήκοντα της θέσης πεντακόσια (500) μόρια.

3. Για την επιλογή των προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 20, εκδίδεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το Α.Σ.Ε.Π. η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα orep.gov.gr, στην ιστοσελίδα του Α.Σ.Ε.Π., στην ιστοσελίδα του οικείου φορέα και στην ιστοσελίδα του εποπτεύοντος Υπουργείου, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη της θητείας των υπηρετούντων προσώπων. (...)

4. (...) 5. Η διαδικασία προεπιλογής διεξάγεται, ανά θέση, ως εξής: (α) Επιλογή των υποψηφίων που συγκεντρώνουν τα ελάχιστα απαιτούμενα προσόντα. (β) Μοριοδότηση των επιλέξιμων υποψηφίων (...) με βάση τα κριτήρια των περ. (α) και (β) της παρ. 2. (γ) Σύνταξη και ανάρτηση στην ιστοσελίδα του Α.Σ.Ε.Π. προσωρινών πινάκων: (γα) αποκλεισμένων λόγω έλλειψης των ελάχιστων προσόντων (...) και (γβ) των επιλέξιμων υποψηφίων και της αντίστοιχης βαθμολογίας τους. (δ) Οι υποψήφιοι έχουν αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών, προκειμένου να υποβάλουν ενστάσεις. (ε) Οι ενστάσεις εκδικάζονται από την Επιτροπή εντός προθεσμίας οκτώ (8) ημερών και στη συνέχεια αναρτώνται οι οριστικοί πίνακες αποκλεισμένων και επιλέξιμων υποψηφίων με τη βαθμολογία τους. (στ) Στη συνέχεια, η Επιτροπή καλεί σε συνέντευξη τους επτά (7) πρώτους σε βαθμολογία υποψηφίους. (...) Στο τέλος της διαδικασίας της παρούσας η Επιτροπή καταρτίζει πίνακα των τριών επικρατέστερων υποψηφίων, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των κριτηρίων της παρ. 2, τον οποίο και αποστέλλει στον εποπτεύοντα Υπουργό.

6. Με απόφαση του οικείου Υπουργού ή με κοινή απόφαση των συναρμόδιων Υπουργών ή με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου κατά περίπτωση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, επιλέγεται και διορίζεται ένας εκ των τριών υποψηφίων της παρ. 5.

Άρθρο 22. Θητεία

1. Η θητεία των προσώπων που διορίζονται στις θέσεις της παρ. 1 του άρθρου 20 είναι τριετής με δυνατότητα ανανέωσης για μια ακόμη τριετία. (...)

Άρθρο 23. Τελικές διατάξεις

1. Κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαδικασία επιλογής, που δεν ρυθμίζεται στο παρόν Κεφάλαιο, καθορίζεται στην πρόσκληση του Α.Σ.Ε.Π..

2. Η διαδικασία του παρόντος εφαρμόζεται για τις θέσεις της παρ. 1 του άρθρου 20 που κενώνονται από τη δημοσίευση του παρόντος. Κατά την πρώτη εφαρμογή και μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία του παρόντος εφαρμόζεται αναλογικά η παρ. 2 του άρθρου 22.»

Ερμηνεία διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

13. Η συνταγματική διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 109, με σκοπό την προστασία και κατοχύρωση της θέλησης των διαθετών και δωρητών ακόμα και εναντίον πράξεων της Πολιτείας έστω και με τη μορφή νόμου (ΑΠ 55/2020, 846/2018, ΑΠ Ολομ.1241/1979), δεν επιτρέπει τη μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τη συνταγματική διάταξη της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, επιτρέπεται, η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρήθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερη περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης, όπως νόμος ορίζει.

14. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι η βούληση του διαθέτη ή του δωρητή είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη όχι μόνον ως προς τον κοινωφελή σκοπό στον οποίο αποβλέπει, αλλά και ως προς τον τρόπο που θα εκτελεσθεί αυτός, επομένως και τους ορισμούς τους σχετικούς με τον τρόπο διαχείρισης της αφεθείσας περιουσίας και διοίκησής της, εφόσον ο σκοπός και οι όροι αυτοί δεν έρχονται σε αντίθεση προς τη δημόσια τάξη και τους κανόνες της ηθικής που ισχύουν, κατά την κοινή αντίληψη (ΑΠ 1547/2010, 678/1993), διότι οι ορισμοί αυτοί αποτελούν ουσιώδες μέρος της βούλησης του δωρητή ή διαθέτη υπέρ του κοινωφελούς σκοπού και έτσι εμπίπτουν στην συνταγματική προστασία, διασφαλιζόμενοι από τις επεμβάσεις της νομοθετικής λειτουργίας.

15. Ωστόσο, έχει κριθεί ότι τα υπαγόμενα στην προστασία του άρθρου 109 του Συντάγματος νομικά πρόσωπα (ιδρύματα) δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να εξαιρεθούν από την εφαρμογή γενικών νομοθετικών μέτρων, τα οποία αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση γενικότερου δημόσιου συμφέροντος, όταν μάλιστα η θέσπιση των μέτρων αυτών υπαγορεύεται από άλλες συνταγματικές διατάξεις (βλ., αντί άλλων, ΣτΕ 1500/2019, 1319/2019 Ολομ. 1191/2009 Ολομ, 223/2009 Ολομ, 2807/2002 Ολομ, 400/1986 Ολομ, με τις εκεί παραπομπές).⁴

16. Σε συνέπεια με τα προαναφερόμενα γίνεται δεκτό ότι, όταν για οποιονδήποτε λόγο επιβάλλεται να ορισθεί, συμπληρωθεί ή τροποποιηθεί ο οργανισμός κοινωφελών ιδρυμάτων για να μη δυσχεραίνεται ή εμποδίζεται η εκπλήρωση του σκοπού αυτών, ο ορισμός, η συμπλήρωση ή η τροποποίηση αυτή γίνεται με τον τρόπο που ορίζεται στις διατάξεις που έχουν θεσπισθεί για να κατοχυρωθεί και διασφαλιστεί στο παραπάνω μέτρο η βούληση του διαθέτη ή του δωρητή και συγκεκριμένα με διάταγμα και όχι και μέσω άλλης οδού, δηλαδή της προσφυγής στο δικαστήριο, καθώς αυτό είναι αρμόδιο να επιλύσει αποκλειστικά και μόνον τα ζητήματα επωφελέστερης αξιοποίησης ή διάθεσης της κοινωφελούς περιουσίας, τα οποία από τη φύση τους απαιτούν τη δικαστική κρίση (ΑΠ 1547/2010, 678/1993, καθώς και ΕφΑθ 4659/2001, 9622/1997).

17. Με επιταγή των παραπάνω συνταγματικών διατάξεων, εκδόθηκε για τις κοινωφελείς περιουσίες ο ν.4182/2013, ο οποίος κατήργησε από 11.11.2013 τον προηγούμενο σχετικό α.ν.2039/1939. Στο άρθρο 1 του ν.4182/2013 ορίζεται η έννοια της κοινωφελούς περιουσίας, ως το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό, ότι ως τέτοια νοείται και το νομικό πρόσωπο που διαχειρίζεται και εκπροσωπεί τα διατεθέντα περιουσιακά στοιχεία και ότι οι όροι κοινωφελής περιουσία, περιουσία και εθνικό κληροδότημα ταυτίζονται (παρ. 1). Περαιτέρω, σύμφωνα με το αυτό άρθρο, ως συστατική πράξη νοείται η διαθήκη ή η πράξη δωρεάς με την οποία καταλείπεται νόμιμα περιουσία με την έννοια που προαναφέρθηκε (παρ. 2) και ως κοινωφελής σκοπός νοείται

⁴ Βλ. ΣτΕ Ολομ. 1500/2019, 1319/2019, 1191/2009 και την εκεί παραπομπή στη Ολομ. ΣτΕ 2807/2002.

κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω ή εν μέρει, σκοπός (παρ. 3). Στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ίδιου νόμου καθορίζεται ως υποχρέωση του Δημοσίου η διασφάλιση της πιστής και επακριβούς εκτέλεσης της βούλησης των διαθετών και δωρητών, ενώ στην παράγραφο 2 του αυτού άρθρου προβλέπεται ότι οι διατάξεις του νόμου (4182/2013) εφαρμόζονται συμπληρωματικά, εφόσον τα σχετικά θέματα δεν ρυθμίζονται καθόλου ή ρυθμίζονται ελλιπώς στη συστατική πράξη, με την επιφύλαξη των κανόνων δημόσιας τάξης του ίδιου νόμου. Στο πλαίσιο της παραπάνω υποχρέωσης του Δημοσίου η οποία, προδήλως, απορρέει από τις προαναφερθείσες επιταγές των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 109 του Συντάγματος, ορίζεται στο άρθρο 10 παρ. 1 του αυτού νόμου ότι οι υπέρ κοινωφελών σκοπών περιουσίες αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής και ότι απαγορεύεται η μεταβολή, τόσο των κοινωφελών σκοπών που αυτός όρισε, όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησής της.⁵

18. Από τις διατάξεις των από 19 Αυγούστου 1858 και 11 Αυγούστου 1865 βασιλικών διαταγμάτων καθώς και του νόμου ΑΥΓΔ'1887 συνάγεται ότι ο εθνικός ευεργέτης Ευάγγελος Ζάππας με τη δωρεά και τη διαθήκη του, αφενός αφιέρωσε περιουσία για την εκπλήρωση κοινωφελών σκοπών και αφετέρου καθόρισε τον τρόπο της διοίκησης και διαχείρισης της περιουσίας αυτής, αρμοδιότητες τις οποίες ανέθεσε στην Επιτροπή. Σε συμφωνία με τους ορισμούς του δωρητή-διαθέτη, στα διατάγματα τα οποία εκδόθηκαν για την αποδοχή της δωρεάς και τη σύσταση των Ολυμπίων αλλά και για «οριστική συγκρότηση» της Επιτροπής, ταυτοχρόνως με τη δημοσίευση της διαθήκης περιλήφθηκαν ειδικότεροι ορισμοί, σε σχέση με το όργανο συγκρότησής της και τη σύνθεσή της. Τουλάχιστον δε από το έτος 1887, προβλέφθηκε νομοθετικά ότι η υπηρεσία των μελών της είναι άμισθη (με εξαίρεση την υπηρεσία του ταμιά), ενώ ορίσθηκε ως όργανο συγκρότησης της Επιτροπής ο αρμόδιος Υπουργός.

19. Επακολούθησαν διάφορες διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζονταν ζητήματα που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τη διοίκηση της καταλειφθείσας περιουσίας και την συγκρότηση της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων, όπως

⁵ Ανάλογες ρυθμίσεις περιείχαν τα άρθρα 1 και 2 του προϊσχύοντος α. ν. 2039/1939.

προκύπτει και από το άρθρο 34 του α.ν.1920/1939 με το οποίο καταργήθηκαν ορισμένες από αυτές, ενώ οι λοιπές τροποποιήθηκαν, συμπληρώθηκαν και κωδικοποιήθηκαν. Με το άρθρο 2 του νομοθετήματος αυτού η Επιτροπή συνεστήθη ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου το οποίο διοικεί και διαχειρίζεται την περιουσία την οποία κατέλειπε ο Ευάγγελος Ζάππας, σύμφωνα με τους κείμενους νόμους και εν γένει τις συστατικές πράξεις. Έχοντας αυτή τη νομική μορφή και αυτόν τον σκοπό (βλ. άρθρο 2 του π.δ. 295/1998 περί του Οργανισμού της Επιτροπής), η Επιτροπή εντάσσεται στους φορείς εντός του δημόσιου τομέα αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών, σύμφωνα με το επικαιροποιημένο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης έτους 2018⁶, ενώ, κατά ρητή νομοθετική επιταγή, υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομικών (άρθρο 31 παρ 2 α.ν.1920/1939) και στην εποπτεία του Υπουργού των Οικονομικών (άρθρο 2 παρ 4 περ. β του ν. 4182/2013).

20. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 εδάφιο α' του α.ν.1920/1939, η Επιτροπή διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο συγκροτείται με απόφαση του εποπτεύοντος Υπουργού Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και τα λοιπά μέλη του επιλέγονται από τον ίδιο Υπουργό από ένα διευρυμένο κατάλογο είκοσι (20) προτεινόμενων μελών, ο οποίος καταρτίζεται από το Κεντρικό Συμβούλιο Κοινωφελών Περιουσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών, κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος την οποία απευθύνει ο αυτός Υπουργός. Επιπροσθέτως, για την κατάρτιση του καταλόγου, η Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών του Υπουργείου Οικονομικών απευθύνει έγγραφο αίτημα προς τους αναφερόμενους στην ίδια διάταξη πέντε Υπουργούς και ήδη, τους Υπουργούς Εξωτερικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Τουρισμού, το ίδιο δε αίτημα απευθύνεται προς τον Γενικό

⁶ Βλ. σελ. 51 του Μητρώου Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης έτους 2018, υπό τον αριθμό 9, Υπουργείο Οικονομικών, περιπτ. α), Υπηρεσίες και Φορείς εντός του Δημόσιου Τομέα, ενότητα VII. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, αριθ. 2. Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων. Σύμφωνα με το ίδιο Μητρώο, τα εθνικά κληροδοτήματα εντάσσονται στους φορείς εκτός δημόσιου τομέα, βλ. σελ. 54 υπό τον αριθμό 9, Υπουργείο Οικονομικών, περιπτ. β), Υπηρεσίες και Φορείς εκτός Δημόσιου Τομέα, ενότητα V. Εθνικά Κληροδοτήματα. 1 Κοινωφελή Ιδρύματα - Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, 2. Κεφάλαια Αυτοτελούς Διαχείρισης. 3. Σχολάζουσες Κληρονομίες, 4. Περιουσίες υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.ypes.gr/> πρώην www.minadmin.gov.gr/ Γενική Δ/νση Δημοσίων Οργανώσεων Διεύθυνση Δομών, Διαδικασιών και Αρχείων.

Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής, τον Δήμαρχο Αθηναίων, τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, τα οριζόμενα στην ίδια διάταξη τέσσερα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας - και, ειδικότερα, το ΕΜΠ, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο και την ΑΣΚΤ - όπως και προς ρητά αναφερόμενους επαγγελματικούς φορείς και ενώσεις (Οικονομικό και Τεχνικό Επιμελητήριο, Εμπορικό Σύλλογο Αθηνών, Σύνδεσμο Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων) καθώς και την Πανεπειρωτική Ομοσπονδία Ελλάδος. Η θητεία, εξάλλου, του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής είναι διετής (εδάφιο β΄) και, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, τα μέλη του συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους και μετά την λήξη της θητείας τους και μέχρι τον διορισμό των νέων μελών και την ανάληψη καθηκόντων από αυτά (εδάφιο γ΄).

21. Ως κριτήρια για την υποβολή αίτησης συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής για τις παραπάνω θέσεις, καθορίζονται στην ίδια ως άνω διάταξη η γνώση και εμπειρία στα θέματα νομοθεσίας και διαχείρισης κοινωφελών περιουσιών καθώς και η αξιόλογη υπηρεσιακή και κοινωνική δράση, ενώ σύμφωνα με το ίδιο άρθρο 3 παρ. 1, όπως και προϊσχύουσες σχετικές διατάξεις, οι θέσεις όλων των μελών της Επιτροπής είναι τιμητικές και άμισθες. Μόνον αποζημίωση μπορεί να ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου (άρθρο 21 του ν. 4354/2015). Τέτοια χαρακτηριστικά συγκέντρωνε δε διαχρονικά η επιλογή των μελών της Επιτροπής, όπως συνάγεται από το περιεχόμενο των ρυθμίσεων του άρθρου 3 του α. ν.1920/1939 πριν την ως άνω αντικατάστασή του αλλά και υπό την αρχική μορφή του, καθώς και από τις ρυθμίσεις ήδη των από 19 Αυγούστου 1858 και από 11 Αυγούστου 1865 βασιλικών διαταγμάτων, του (καταργηθέντος) νόμου ΑΥΪΔ΄/1887 και από ευχερώς προσβάσιμα ιστορικά στοιχεία.

22. Από το περιεχόμενο της παραπάνω ρύθμισης συνάγεται σαφώς ότι, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, τα αντικείμενα αρμοδιότητας των παραπάνω Υπουργείων, επαγγελματικών και επιστημονικών φορέων, όπως και τα γνωστικά αντικείμενα των επιστημών οι οποίες διδάσκονται στα προαναφερόμενα ΑΕΙ, συναρτώνται άμεσα με τους κοινωφελείς σκοπούς τους οποίους υπηρετεί η διοίκηση και διαχείριση από την Επιτροπή της περιουσίας την οποία κατέλειπε ο διαθέτης. Οι εκτιμήσεις αυτές του

νομοθέτη, ο οποίος αναγνωρίζεται ως αρμόδιος για τη συμπλήρωση των ορισμών του διαθέτη οι οποίοι αφορούν τη διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας προκειμένου να μην δυσχεραίνεται ή εμποδίζεται η εκπλήρωση των κοινωφελών σκοπών τους οποίους αυτός έταξε, στοιχούνται προς τους ορισμούς τους οποίους διέλαβε ο Ευάγγελος Ζάππας στις συστατικές πράξεις των Ολυμπίων, αναθέτοντας στην Επιτροπή αυτή τη σύμφωνη με τη βούλησή του διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας που κατέλειπε.

23. Εξάλλου, η παροχή από το άρθρο 3 παρ. 1 εδάφιο α' του α.ν.1920/1939 της δυνατότητας στο Κεντρικό Συμβούλιο Κοινωφελών Περιουσιών να συμπληρώνει τον κατάλογο και αυτεπαγγέλτως με προσωπικότητες που διακρίνονται για την πνευματική, οικονομική, κοινωνική ή κοινωφελή τους δράση, καθώς και με απογόνους της οικογένειας Ευαγγέλου και Κωνσταντίνου Ζάππα, σε συνδυασμό με την παροχή της ευχέρειας στον Υπουργό Οικονομικών να επιλέξει τα εννέα συνολικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής από τον προαναφερόμενο διευρυμένο κατάλογο είκοσι προσώπων, προσδίδει στη διαδικασία επιλογής τον χαρακτήρα διαδικασίας συγκρότησης ενός οργάνου διοίκησης εκ προσωπικοτήτων, με κριτήρια την γνώση και εμπειρία στους επιστημονικούς και επαγγελματικούς τομείς που αφορούν στην εκπλήρωση των κοινωφελών σκοπών τους οποίους έταξε ο διαθέτης, στα θέματα νομοθεσίας και διαχείρισης κοινωφελών περιουσιών, καθώς και την αξιόλογη υπηρεσιακή και κοινωνική δράση τους.⁷ Το αυτό ισχύει σε σχέση με την επιλογή στη συνέχεια από τον ίδιο Υπουργό, μεταξύ των εννέα αυτών μελών, των προσώπων τα οποία θα ορίσει στις τιμητικές θέσεις του Προέδρου και του Αντιπροέδρου.

24. Με τις ρυθμίσεις των άρθρων 20 έως 23 του ν.4735/2020, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού, θεσπίζεται ένα πλαίσιο επιλογής των διοικήσεων του δημόσιου τομέα⁸, με εξαίρεση των εκεί αναφερόμενων φορέων⁹, αντίστοιχη εκείνης της επιλογής Υπηρεσιακών Γραμματέων των Υπουργείων σύμφωνα με το ν.4622/2019 και σε εναρμόνιση

⁷ Ανάλογη διαδικασία και κριτήρια προβλέπονταν στο άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 1920/1939, όπως αυτό είχε συμπληρωθεί με το άρθρο 3 παρ.1 του ν. 2386/1996, δηλαδή, πριν την αντικατάστασή του με το άρθρο 63 παρ.1 του ν. 4557/2018.

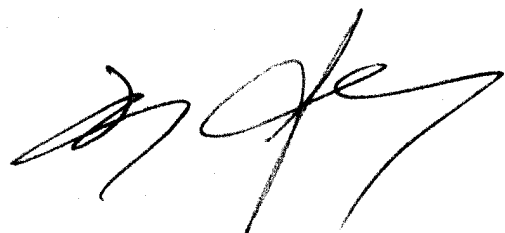
⁸ Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 1 του παραπάνω νόμου, οι διατάξεις αυτές, που εφαρμόζονται σε θέσεις που κενώνονται από τη δημοσίευση του νόμου αυτού (άρθρο 23 παρ.2), αφορούν την επιλογή Προέδρων, Αντιπροέδρων, Διοικητών, Αναπληρωτών Διοικητών, Υποδιοικητών και Διευθυνόντων ή Εντεταλμένων Συμβούλων των ΝΠΔΔ - όχι εν γένει των μελών των συλλογικών οργάνων Διοίκησης όπως υπολαμβάνεται στο τεθέν ερώτημα - καθώς και ΝΠΙΔ των οποίων η αρμοδιότητα επιλογής ανήκει στην Κυβέρνηση.

⁹ Από την εφαρμογή των διατάξεων αυτών εξαιρούνται οι φορείς που υπάγονται στο Κεφάλαιο Β' του ν. 3429/2005 (ανώνυμες εταιρείες της παρ. 5 του άρθρου 1 του ίδιου νόμου) και οι φορείς του άρθρου 13 του ν. 4310/2014 (ερευνητικά κέντρα - ινστιτούτα).

προς τις καλύτερες διεθνείς πρακτικές, προκειμένου να διασφαλισθεί η ουσιαστική τήρηση των συνταγματικών αρχών της ισότητας και της αξιοκρατίας. Η θέσπιση του πλαισίου αυτού χαρακτηρίζεται ως μια καίρια συμπλήρωση της νομοθεσίας για το επιτελικό κράτος (ν.4622/2019, Α'133), η οποία θα συντείνει, τόσο στην εδραίωση σχέσης εμπιστοσύνης των πολιτών και των επιχειρήσεων με τη Διοίκηση, όσο και στην οικονομική ανάπτυξη της Χώρας.

25. Ως προσόντα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο καθορίζονται, η κατοχή τίτλου πρώτου κύκλου σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η γνώση ξένης γλώσσας και πενταετής, τουλάχιστον, εργασιακή εμπειρία, καθώς και τυχόν άλλα προσόντα προβλεπόμενα από ειδικές διατάξεις, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 3 του νόμου τούτου, της δε διαδικασίας επιλογής προβλέπεται στάδιο προεπιλογής, για το οποίο αρμόδια είναι πενταμελής επιτροπή που συστήνεται με απόφαση του Προέδρου του ΑΣΕΠ (άρθρο 21 παρ. 1). Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει μοριοδότηση των επιλέξιμων υποψηφίων με βάση τα τυπικά προσόντα και την εμπειρία, σύνταξη πίνακα αποκλεισμένων και επιλέξιμων, διαδικασία ενστάσεων προς οριστικοποίηση των πινάκων αυτών και, στη συνέχεια, κλήση σε συνέντευξη των επτά υποψηφίων με την υψηλότερη βαθμολογία για την μοριοδότηση των κριτηρίων της προσωπικότητας και της καταλληλότητας για την άσκηση των καθηκόντων της θέσης. Ακολουθεί η επιλογή και ο διορισμός ενός από τους υποψηφίους αυτούς με απόφαση του αρμοδίου ή των συναρμοδίων Υπουργών ή του Υπουργικού Συμβουλίου, κατά περίπτωση (παρ.6). Η θητεία των επιλεγόμενων είναι τριετής με δυνατότητα ανανέωσης για μια ακόμη τριετία (άρθρο 22).

26. Με βάση τα απαιτούμενα από το άρθρο 20 παρ. 3 του παραπάνω νόμου προσόντα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής Προέδρων και Αντιπροέδρων ΝΠΔΔ και τα κριτήρια επιλογής τα οποία καθορίζονται στο άρθρο 21 αυτού, είναι προφανές ότι διαμορφώνεται μια διαδικασία επιλογής μέσω ισομερούς μοριοδότησης, τυπικών εκπαιδευτικών προσόντων (τίτλων σπουδών), μηνών εμπειρίας σε θέσεις ευθύνης ή μη και κριτηρίων τα οποία αποτιμώνται στο πλαίσιο δομημένης συνέντευξης.

27. Από τη συγκριτική αξιολόγηση των ρυθμίσεων των διατάξεων του άρθρου 3 παρ. 1 του α.ν.1920/1939, προς εκείνες των διατάξεων των άρθρων 20 έως 23 του ν.4735/2020, συνάγεται ότι, σε αντίθεση με την πρόβλεψη του τελευταίου αυτού νόμου για διενέργεια διαδικασίας προεπιλογής για τις θέσεις του Προέδρου και του Αντιπροέδρου νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ανά θέση, με βάση την μοριοδότησή τους, με το άρθρο 3 του α.ν.1920/1939 προβλέπεται ενιαία διαδικασία και κριτήρια για την επιλογή και των εννέα μελών της Επιτροπής και τον ορισμό, στη συνέχεια, από τα μέλη αυτά Προέδρου και του Αντιπροέδρου.

28. Λαμβανομένων υπόψη των παραπάνω, οι διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 1 του α.ν.1920/1939, παρίστανται ειδικές σε σχέση με τις διατάξεις των άρθρων 20 έως 23 του ν.4753/2020 και επομένως κατ'εξουσίαν. Πέραν τούτου, η εφαρμογή των προαναφερόμενων διατάξεων του ν.4753/2020 αποκλείεται και εκ του λόγου ότι η διαδικασία και τα κριτήρια που θεσπίζονται με αυτές, παρίστανται ασύμβατες προς τις λοιπές ρυθμίσεις του άρθρου 3 του α.ν.1920/1939, περί τιμητικού και άμισθου χαρακτήρα των θέσεων του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της Επιτροπής και με την δυνατότητα άσκησης παράλληλα από αυτούς επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε αντίθεση με τις προβλέψεις των διατάξεων του ν. 4622/2019 περί επιτελικού κράτους, με τον οποίο συναρτώνται σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν.4735/2002 οι επίμαχες ρυθμίσεις των άρθρων 20 έως 23 αυτού, όπως εκείνες του άρθρου 70 παρ. 2 με τις οποίες θεσπίζεται, κατ' αρχήν, απαγόρευση άσκησης οποιασδήποτε επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας η οποία να σχετίζεται με τη δραστηριότητα του φορέα στον οποίο διορίζονται Πρόεδροι και Αντιπρόεδροι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων σε οποιαδήποτε θέση στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέα.

29. Εξάλλου, από την επισκόπηση του περιεχομένου συνολικά των ρυθμίσεων του άρθρου 3 παρ. 1 του α.ν.1920/1939, δεν προκύπτει ότι η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 20 έως 23 του ν.4735/2020 για τον ορισμό Προέδρου και Αντιπροέδρου της εν λόγω Επιτροπής επιβάλλεται από άλλες διατάξεις του Συντάγματος, όπως αυτές των παραγράφων 1 και 7 του άρθρου 103 αυτού, οι οποίες αφορούν στα προσόντα και τον τρόπο

διορισμού σε θέσεις στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα υπό τον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής. Αντίθετο δε επιχείρημα δεν μπορεί, να συναχθεί από το γεγονός και μόνον ότι η Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου εντάσσεται στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης εντός του δημόσιου τομέα, αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών, κατάταξη η οποία εξυπηρετεί δημοσιονομικούς σκοπούς, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ΕΣΛ2010 (ν. 4270/2014, άρθρο 14, Κανονισμός 549/2013) / (βλ. σχ. ΝΣΚ 253/2019).

Απάντηση

30. Με βάση όσα προαναφέρθηκαν στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α'), γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ότι, ως προς τη διαδικασία ορισμού του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των λοιπών μελών του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων», έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του α.ν.1920/1939 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως της υπό του Ευαγγέλη Ζάππα καταλειφθείσας εἰς τὸ Ἔθνος περιουσίας» και όχι αυτές των άρθρων 20 έως 23 του ν. 4735/2020.

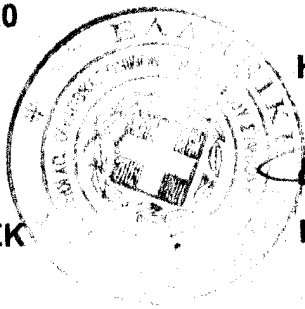
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 15 -12-2020

Η Πρόεδρος

Ευγενία Βελλώνη

Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Φωτεινή Δεδούση

Νομικός Σύμβουλος ΝΣΚ